

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrto leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrto leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Ker je poslednji obrok za vplačevanje delnic „Narodne tiskarne“ minol 15. dan preteklega meseca oktobra, podpisani upravni odbor v tretjič opominja tiste gg. delničarje, kateri so zaostali se svojimi vplačili, naj zadosté svojim dolžnostim **do konca tekočega leta,**

ter pristavlja, da po §. 8. društvenih pravil „delničar, kateri je bil od upravnega odbora vsaj trikrat v za to odločenem časniku (§. 3.) ali po posebnem dopisu, poslednjikrat vsaj štiri tedne pred končnim obrokom za vplačanje delnic, brez uspeha opominjan, izgubi vse svoje iz pódpisovanja delnic in vplačanih obrokov izvirajoče pravice, vplačani obroki pa pripadajo po odračunjenih obrestih in stroških rezervnemu fondu.“

Vplačila pošiljajo se blagajniku „Narodne tiskarne“, gospodu **Petru Grasselli-ju v Ljubljani.**

Upravni odbor delniškega društva „Narodna tiskarna“ v Ljubljani dné 1. decembra 1872.
Dr. Razlag m. p., **Dr. Vošnjak** m. p.,
predsednik. tajnik.

O kranjskem zboru

piše „Politik“ pohvalivši odločnost Tirolcev in Poljakov, tako-le:

„Kar nas kar naravnost z začudenjem navdaje, to je tiho in mirljivo držanje dveh večjih deželnih zborov, ki bi vsakako poklicana bila, svojo politično veljavo v zdanjem kritičnem momentu uvažiti, mislimo namreč deželni zbor v Ljubljani in v Zadru.“

V kranjskem zboru gre vse tako brez skrbi in na lahko po malih, zboru odmerjenih notranjih poslih, kakor da bi vse hrepenenje in teženje

Slovencev že zdavnaj izpolneno bilo, in kakor da bi federalično ministerstvo na Dunaji že prav trdno v sedlu sedelo. Od kod je to samozadovoljstvo kranjskega zbora? Kolikor nam znano, nij valjda nobene dežele v vsem cesarstvu, kjer bi bilo tako malo narodne ravnopravnosti, kakor baš na Kranjskem. Zastonj so se tam prej trudili, slovenski večini prebivalcev v deželi pomagati do pravice. Zastonj so kranjski poslanci zmirom in zmirom na Dunaj v državni zbor hodili. Njih dežela nij dobila nobene izpolnitve svojih želj, nobena pritožba nij pomoči našla.

Je li po vsem tem pravi čas, da v Ljubljani na lánorjih prejšnjih dnij počivajo? Mi menimo, da je možat izgled Tirolcev Slovanom pokazati moral, kje in kako je treba denes stati, ako se hoče federalistične stranke stališče zares in ne samo s frazo zavzemati.“ Dalje razpeljuje „Politik“ da, in zakaj isto velja o Dalmatinskem zboru, in nadaljuje:

„Star pregovor je, ki se glasi: „Kdor nij za mene, taisti je proti meni.“ In nikdo ne more zdajnjemu ministerstvu v njegovi stiski zameriti, ako, pokazovaje na te mirljive federalistične zборе, reče: „Njih pohlevno držanje dokazuje najbolj, da opozicije nikakor ne mislijo zares delati, ker nečejo tej opoziciji nobene žrtve doprinesiti. Oni so se spravili z redom stvari, ki smo ga mi naredili, in njih izgled bode dalje svoje učinke delal, ako samo še mi dalje ne moteni na krmilu ostati smemo. To naj se v Ljubljani in v Zadru preudari.“

S tako mirno tihostjo, s tako mlačnim skromnodušjem ne samo da se ničesa ne doseže, temuč postavlja se lastni, kakor tudi interes stranke na vago. Brez odločnosti, brez prave besede ob pravem času, se ne varuje nobena pravica in se ne ravna kot pravna stranka, ki si je svojih moralčnih poroštev zvesta.“

„Poslanec dr. Lavrič.“

V uvodnem članku, nadpisanem „Il deputato Dr. Lavrič“, v Gorici izhajajočega časopisa Slovenecem protivne laške stranke, „L' Isonzo“, 27. novembra. t. l., št. 95, v katerem članku se italijanskim poslancem očita nehajstvo v brambi italijanske narodnosti, stavlja se slovenski poslanec dr. Lavrič kot izgled italijanskim. Posnemljemo sledeče stavke iz tega slovenstvu protivnega lista:

„Kdo je dr. Lavrič? — Vprašajte prebivalce naših gor, vprašajte dva milijona Slovencev, ki živé v Primorji, Kranjski, Štajerski in Koroški in odgovorili vam bodo. — On je mož naroda, kateremu je vse svoje bitje posvetil, kateri razume vsiklik bolečine svojega naroda, in ga izrazuje, kateri nij nikdar svojega tilnika upognil pred birokracijo, in kateri je v najtežavnejših časih po konci držati znal zastavo onega naroda, ki mu je dal mandat, da ga zastopa. To je dr. Lavrič.“ — „In imamo mi — vpraša italijaski list dalje — med Italijani našega deželnega zbora moža, o katerem bi se kakor o Lavriču reči moglo, da je vtelesenje (l' incarnazione) svojega naroda? Prisiljeni smo glave povestiti in reči: „nemamo ga.“

Članek potem pozivlje svoje laške rojake, naj tega glavarja slovenskega gibanja v Gorici posnemljejo. „Ne preostaje nam nič drugega — končuje članek — kakor našim čest. poslancem priporočati, da si na naših slovenskih poslancih in pred vsem na čestitem dr. Lavriču izgled jemljó, na možu, kateri, da si je javni protivnik mnogih naših želj, vendar gotovo najvišje spoštovanje zasluži, vsled svojega prostega in poštenega postopanja in vsled poguma, s katerim pred vlado zna vzdržavati koristi in pravice svojega naroda, ki je v nevarnosti pred prisiljenjem nasiljivega, vedno pozreznega germanizma, ki s svojim lačnim žrelom. v redki ironiji toliko razkrižavane „deutsche Red-

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Da bi se zboljšalo finančno stanje, sklicani ste bile dve komisiji, ena, da bi sestavila pravila o redu, po katerem se ima zadostovati državnim potrebam, in druga, da bi spremenila sistemo davkov ali pa jo saj zboljšala. Prva naloga je bila laž, in se je tudi v glavnih črtah že izpeljala z napravo državne kontrole. Prej je vsako ministerstvo imelo svoj budget, svoje razhode, pa tudi dohode. Proračun nij bil ni senca tega, kar se je res porabilo na leto, ko je vsako ministerstvo smelo jemati kolikor je hotelo. Deficit je bil vsako leto, po eni strani zavoljo draginje, ker je bilo treba tratiti mnogo za povišanje ohrambinih sil. Pokrivati ga z izdajo novega papirja si nijso upali, torej so izdali procentni papir, ki pa je imel ravno tako slab upliv na denarni trg, in je zraven vlada še procenete morala plačevati.

Sklenjeno je bilo končati kmetsko vprašanje z odkupom deležev od pomeščikov. Ministerstvo financov je torej moralo prevzeti velikansko finan-

čno operacijo in sicer pri prav nestalnem kreditu. Imeli so stvar zasukniti tako, da bi odkupna operacija privlekla v Rusijo zunajni kapital, pa vidi se, da o tem nijso mislili, povsodi se je opazovalo omahovanje, in ne samo osob višjih sfer a celo samih sestaviteljev plana. Bali so se, da bi denarni trg ne bil preveč napolnjen z denarnimi vrednostmi in da bi torej ne padale, bali so se, da kmetje ne bodo radi prejemali odkupa, in da bo torej državna blagajnica trpela preveč od mnogih zaostankov. Da bi se kaj takega ne primerilo, skleneno je bilo sledeče: 1. Odkupne posestne listine nijso mogle prehoditi iz rok v roke brez oficijalnega potrjenja. S tem so hoteli, da bi pomeščiki hranili jih in dobivali stalen dohod. 2. Pomeščiki so smeli zahtevati odkup od kmetov za to, da bi se ti ne branili, če bi jim bilo na prosto voljo dano. 3. Da bi državna blagajnica ne trpela škode, bila je plača odkupa kmetom razdeljena na 37 let in sicer tako, da bi iz 6% en procent plačeval se na pogašenje kapitala. Da bi pa blagajnica se odškodovala tudi od zaostatkov, bila je ta plača podaljšana še na 12 let. Tak izhod iz zadrege dokazuje, da sestaviteljem plana pomen te odkupne operacije nij bil jasen. Odkup bi bil namreč moral biti prostovoljen za kmete, ne pa za pomeščike. Zakaj država je časi prisiljena,

kupiti kaj častnega na občno korist, nikoli pa ne sme siliti koga kupiti kaj tujega. Dalje je ustanovljenje normalnih cen zmiraj pomotljivo lahko. Ko bi pa kmetje ne bili prisiljeni odkupovati se, kupovali bi zemljo po resnični ceni, in tedaj bi odkupne listine bile popolnoma zavarovane po ceni zemlje, in bi vedno draže postajale z ceno zemlje. Tako pa so pomeščiki prodajali le to zemljo, ki je veljala menj od normalne cene, in le redko so dobivali kmetje zemljo stojčo nad normalno ceno. To se potrjuje s tem, da se sedaj odkup vrši veliko počasneje, in tem, da so mnogi pomeščiki raji zastonj dali 1/4 zemlje svojim kmetom, ko da bi bili dali vse po pogojih ustanovljenih po vladi.

Videli smo, da je vlada obračanje kapitalov omejila s tem, da pomeščiki nijso mogli lahko prodajati svojih odkupnih listin, kar nij bilo, kakor je vlada menila, v njihovo korist. Pomeščikom je bilo treba obračalnega kapitala, če so hoteli boriti se s konkurencijo kmetov, in torej so morali prodajati listine po vsaki ceni. Padale so torej te listine, s tem se je zadrževal odkup in ob enem dokončanje reforme. Če so se bali, da bi te odkupnice ne našle mesta na notranjem denarnem trgu, treba je bilo ustanoviti plačo procentov in pa pogašenje kapitala v zlatu ali srebru. Vlada bi ne izgubila nič, ker bi bila lahko zmanjšala od-

lihkeit“ narode požreti hoče, katerim nij nikoli na um prišlo, Germaniji kaj hudega storiti.“

Tako lašk list.

Taka sodba protivnikova ne samo da dr. Lavriču in njegovim volilcem na čast služi, ter drugega izpodbuja vztrajati na vzvišenem delu, temuč naj izpodbuja tudi druge naše sobojevnike pri poštenem a pogumnem delovanju za najvišje, za slovensko našo zatirano domovino!

Slovanstvo in Nemštvo.

I.

O tem za nas vse Slovane in posebno za nas Slovence, kot oni del slovanskega debla, ki straži svetovnoveljavno adrijansko morje in je ukoljen med Germanstvom, Italijanstvom in slovanskim jugom, živотно važnem vprašanju piše mnogorazširjeni in cenjeni ruski časopis „Ruski Mir“ sledeče:

„Je temu dvajset ali trideset let, ka se je začela razpravljati opreka Slovanstva proti romano-germanizmu, pa je zdaj po dogodjajih, ki so se po redu vršili, dovršena. Slovanski svet se je pokazal v novejši dobi v takem položju proti odvažno napredujočemu germanizmu, v kakoršnem nij bil niti ob času Karla Velikega. Človeku, kateri razgleduje grozne dogodjaje, ki so se vršili zadnji čas, nij mogoče drugo, nego da se utopi v resne misli. Vprašanje, da-li ima ali nema Slovanstvo obstanka, kakor samostojno pleme med zgodovinskimi narodi, ne bode se rešilo več z življenjskimi in kulturnimi prikazki, niti — z dolgotrajno borbo o plemenskih razlikah, temuč edino z grozoto političnih pobitij. Germanizem pristopa z mečem v roki na prag slovanskega sveta, pripraven pogoltniti njegove raztrgane kose — če tudi ne z ognjem in železom, pa vsaj z energičnim pritiskom svoje visoko razvite kulture in okrepčane državnega življenja. Germanizacija slovanskih zemelj politično odvisnih od novega germanskega cesarstva, more se imenovati gotova stvar. Ali bode mnogo-milijono nemško morje progoltnilo zapadno Slovanstvo, to je pruskim politikom samo vprašanje kedaj, ali Rusiji bode jako težek izbor, kakov položaj zavzame proti tem že dovršenim ali bližnjim dogodkom.

Rusiji nij mogoče s hladno krvjo gledati, kako uničevanje Slovanov vedno več napredovati hoče. Hrepenenje narodnostij za plemensko individualnostjo, borba plemen za prevago in za svoj obstanek — žuga, da postane osnova prihodnjega razvitka sveta, in da bodoče veke za se osvoji. V teh težnjah, v tej borbi, v kateri bode morda trebalo razviti vso moč, vse

sile, pokazuje se Slovanstvo kot edini in naravni zaveznik Rusije. Lehko, da bodo nas (Ruse) boreče se z germanizmom, privrele okolnosti do zblizenja z romanskim svetom, kateri se hoče maščevati. No tudi to zblizenje bode samo začasno, bode zveza dveh si tujih močij, kateré se zlože ob času grozne nevarnosti proti skupnemu sovražniku: no v istini bode romanski svet zmirom tujec Slovanstvu, baš tako kakor germanizem. Naravne in prave zavezničke naj si Rusija išče edino v zapadnih in južnih Slovanih. Res je, da so se oni, prisiljeni z močjo dogodjajev, od nas tujili, no pred silnim in mogočnim napredujočim germanizmom morali se bode sami med soboj zediniti pa stopiti v zvezo z Rusijo. Germanizem preti zapadnemu Slovanstvu mnogo jače nego Rusiji. Ta poslednje more še nekaj časa počakati, dokler na njo ne pride red v svetovni borbi plemen. A zapadnim plemenom že denes stoji neprijatelj na pragu, in oni že čutijo njegovo železno roko. No za to, da more naravni zaveznik Rusije v odločnem času skočiti na polje borbe z neiztrošenimi, vsemi svežimi močmi, dolžni smo (Rusi) s pozornim očesom motriti pogibelj, katera Slovanu preti, pa ne smemo dopustiti, da sovražnik en del Slovanstva za drugim požira in uničuje.

V teh okolišnih velja ideji obrambe Slovanstva proti romano-germanizmu, in ideji edinstva slovanskih interesov, igrati svojo odločno in živотно ulogo. Hoteč ali nehotéč mora stopiti na dan propaganda vseslovanske zveze — ne ofenzivne, kakor si jo misli sebična politika nemško-magjarskih publicistov, — temuč defenzivne in izpozvane po potrebi samovzdržanja in z vero v plemensko samostalnost slovanskih plemen. Vprašanje. To vprašanje se ne bode vrtilo okolo prepirke o gnjilosti in trhlenosti zapada, okolo odrekovanja zapadno-evropske kulture in civilizacije, temuč mu bode praktični nalog vzdržanje ali ohranjenje samega sebe. V prihodnjih dneh bode prava potreba Slovanstva obstala v tem, da ne odmeče evropske kulture, temuč da se oboroži z orožjem te kulture na obrambo proti protečemu napadanju.

Evropsko življenje se je že zdavnaj tako uredilo, da v borbi narodov moralna moč daje nepremagljivo prevago nad fizičnim pretežjem. Narodi ne zmagujejo z množštvom vojakov, niti z množino vojne sile, temuč s svojo moralno močjo, z edinstvom svojega stroja, z visoko stopinjo svoje civilizacije.

Zblizenje slovanskih plemen vsled poslednjih dogodjajev je silna potreba, in morejo samo s tem

same sebe obvarovati. A to zblizenje se more doseči edino z napredkom ruske civilizacije, ker bode samo s tem zmanjkalo antipatij zapadnih Slovanov proti ruskemu življu, ter bode drugi slovanski narodi pozeleli tesno zvezo z Rusijo. Če se to zgodi, bode slovanska ideja, nekdanj smatrana kot pomočnica reakcije, zložila se z napredkom, daljnim razširjenjem blagostanja in civilizacije.

(Drugi članek pride.)

Deželni zbori.

Štajerski deželni zbor.

(Izv. dopis.)

(13. seja 29. novembra.) Denes je na vrsto prišel predlog šolskega odbora zaradi odpravljenja šolnine. Ves odbor je bil v tem ene misli, da se odpravi šolnina, a kako se naj potem plačajo stroški za šole, o tem sta bili dve mnenji; po enem naj okraji, kakor to leto, plačajo 10% priklade in kar je večih stroškov, prevzame deželni fond; po drugem mnenji naj bi se vsi stroški plačali iz deželnega fonda, govorilo je več govornikov. Karlon v imenu konservativcev govori zoper to, da bi se šolnina odpravila in skuša iz svojega stališča dokazati, da tako odpravljenje niti iz pedagogičnega, niti iz katoliškega, niti iz pravnega ozira se ne da opravičevati. Dr. Sernec je za to, da se šolnina enkrat za vselej odpravi in se stroški plačajo od dežele, ker so potem bolj enakomerno razdeljeni. Mesto Gradec bi res več plačalo, kakor zdaj, a ona ima tudi največi dobiček od dežele. Schreiner govori za Gradec, oglasi se še nekoliko govornikov; pri glasovanju pa obvelja nasvet Lohninger-ja, naj se čez to postavo na dnevni red preide in dež. odboru naloži, v prihodnji sesiji natančneje date predložiti. Tedaj ostane za l. 1873 veljavna lani sklenena postava, da morajo okraji 10% za šolo naložiti, in ko bi potem še pomanjkalo za plačo učiteljev, doplača deželni fond.

(14. seja 30. novembra.) Postava zaradi mitnine pri novem mostu čez Savo tik Sevnice se je denes z malimi premembami sprejela; potem postava, da ljudski učitelji, kateri stopajo iz ene dežele v drugo, imajo pravico do penzijskega fonda, če tudi za deželo, iz katere prestopajo, to velja.

Finančni odbor poroča o proračunu za leto 1873: Porodnišnica in najdenišnica potrebuje 77.000 gl., letos za 15.000 gl. manj, ko lani, ker je z 1. julijem t. l. najdenišnica odpravljena. Stroški za nornišnico so 100.000 gl., za občno bolnišnico 148.000 gl., za cepljenje koz 10.000 gl.

kupno posojilo, dano pomeščikom, na 1/5, in to bi bilo za pomeščike bolje, ker kurz odkupnic bi potem nikoli ne padal tako kakor pada sedaj. Zunanaj tega pa bi bilo privrelo v Rusiji toliko kapitalov, tako potrebnih v obrtniji, kurz menjic bi se bil zboljšal, cena srebra in zlata upala, in olajšala plačo procentov in pogašenja kapitalov odkupne operacije, in sploh vse vladne plateže zunaj Rusije, ona bi ponizala ceno vseh predmetov potreb-ljenja.

Odkupnice je vlada hotela pogasiti tako: odkupna posojila so bila razdeljena na razrede, na 5 1/2 % rento, na 5 % odkupna spričevala, in na 5 % bilete državne banke. Špomb pogašenja prvih nij znan, sploh se težko razjasni namen teh listin, če ne s tem strahom, ki so ga čutili v vladinih krogih pri uvednji reforme. Vlada je plačevala 1/2 % več, da bi le listine iz borze spodrinila. Oblika njihova popolnoma potrjuje to misel, v njih celo znesek kapitala nij zapisan, a le znesek letnega dohodka. Njihov kurz bi bil imel biti na 10 % višje od kurza odkupnih spričeval, pa je bil večidel enak, kapitalisti so jih kupovali po enaki ceni z odkupnimi spričevali, in vlada je v svojo škodo plačevala 1/2 %, in torej primorana bila ustaviti izdajo.

Odkupna spričevala se pogasujejo vsakih pet

let z zameno na procentne bilete. Vidi se iz tega, da so se bali, da bi na borzi ne bilo preveč takega papirja, ki se lahko kupuje in prodaja. Pa to je le ponizalo kurz teh spričeval vedno stoječih do 5 % nižje ko 5 % bileti. Pomeščiki so izgubljivali vso diferenco v kurzu, ker niso mogli odlašati realizacije kapitala, do tega časa, da bi jim dali 5 % bilete, in tu so kapitalisti zagrabili ves nemali dobiček. Upad kreditnih rubljev in kurza menjic je takrat silno preplašil vlado, in v časnikih so pisali o potrebnosti ustanoviti ceno denarni enojki. Mnoga akcijska društva so prosila za pravo, voditi račune po srebru in zlatu, kreditne bilete (papirnat rublje) pa jemati po kurzu. Se ve, da bi bilo tu najbolje vničiti nasilni kurz papirja, če-ravno bi to bil odkriti državni bankrot, ki je v resnici že bil, pa skrit, odkar državna banka nij mogla več menjati papirja.

Vlada pa je med tem še vedno podpirala kurz menjic, ki za to nij pal nižje od 12 %, in ministerstvo financev je celo sklenilo povišati kurz do al pari. S tem namenom je 1862. l. napravilo zunajno posojilo, 15 milijonov sterlingov, da bi pomnožilo menjalni fond, in pričelo razmeno kreditnih rubljev na srebro in zlato izprva 10 % nižje od nominalne cene, potem pa je poviševalo ceno vsaka dva meseca na 2 %. Tako so menili čez

10 mesecev popraviti ceno kreditnih biletov (pap. rubljev) in kurz menjic. Ko bi tu razmenjani rublji bili sežgani, njihova cena bi se povišala sama, pa vlada jih je zopet dajala med narod, mislé, da slab kurz izhaja le od tega, ker nij bilo mogoče dobiti srebra in zlata za papir, a ne od takih pogojev denarnega trga, pri katerih je kazalo spravljati kapitale na zunajne trge. Prvi mesec po odkriti razmeni nijso ravno veliko srebra in zlata zahtevali, čez mesec je zlato že jelo vračati se v banko. Pa to je bil le začetek velikanske spekulacije: vedeli so naprej, da čez mesec bo banka dajala zlato ceneje, in zato so ga nosili nazaj, da bi ga potem jemali nazaj z dobičkom 2 %. Ob enem se je ponizoval menjalni kurz in kmalu došel do nominalne cene.

Pa občestvo tej operaciji nij verjelo, in kmalu je masa kapitalov ušla čez mejo. Razmena je bila res ustavljena na konci oktobra 1863. l. in kurz menjic je pal en dan na 15 % in potem še nižje. Takrat so špekulanti spravljali svoje denarje nazaj v Rusijo in ne delaje ničesa dobivali veliko diferenco dveh kurzov. Tu je zginilo ne samo onih 15 milj. funtov sterlingov izposojenih na podkrep-ljenje menjalnega fonda, a še del samega fonda. Tu so nekateri ruski borzijanci strašno obogateli, in ravno tako so se poživili tudi berlinski ban-

Precej ostra debata vnela se je zastran po-
višanja plač ljudskih učiteljev; večina finančnega
odbora nasvetuje, da se vsakemu podučitelju dá
osebna priklada letnih 60 gld.; to znaša za vse
20.000 gl., manjšina pa predloži, vsem učiteljem
plačo za letnih 100 gl. povišati, da bi odslej imeli
učitelji I. reda 800 gld., II. 700, III. 600 in IV.
reda 500 gld., podučitelji pa bi dobili 70% učiteljske
plače. Za večino govoril je J. Kaiserfeld,
Hakelberg, Reebauer, Schreiner; za manjšino med
drugimi od slovenske strani dr. Sernee, kateri
je dokazal, da učitelji s sedanjimi plačami ne
morejo živeti, in ako hočemo dobro šolo, moramo
tudi učitelje dobro plačati. Pri imennem glasova-
vanju zmagala je večina z 26 proti 18 glasom
(slovenska poslanca dr. Sernee in dr. Vošnjak gla-
sovala sta za manjšino, Janežič iz Brezice za ve-
čino, konservativci z g. Hermanom so se zdržali
glasovanja.)

Kakor sem Vam že z začetkom dež. zbora
poročal, bo konec sesije 7. decembra. Deželni
zbor se bo moral požuriti, ako hoče vse predloge
razpravljati in rešiti.

Goriški deželni zbor.

(Izv. por.)

(7. seja 29. novembra.) Deželni glavar
naznani, da je dovolil poslancu Pagliaruzzi-ju 8
dni odpusta. (Zadržujejo ga neodložljiva opravila
v družini); naznani tudi, da je Pagliaruzzi odstopil
od svojega predloga, da se sestavi postava za-
stran razdelovanja občinskih zemljišč.

Dr. Deperis in tovariši stavijo ta-le predlog:
„Deželnemu odboru je naročeno, naj zopet pripo-
roča vladi da preskrbi nemudoma, da se naše
srednje šole prestrojijo v narodnem smislu;
med učnimi predmeti naj se odkaze nemškemu je-
ziku tisto mesto, katero zahtevajo naše politične
razmere. — Deperis bode utrjeval ta predlog v
prihodnji seji.

Dr. Lavrič in tovariši interpeljuje vlado,
ali misli za to skrbeti, da se bodo dobivale pri
tukajšnjem poštne uradu vse tiskalice tudi v
slovenskem jeziku? Ces. komisar bo odgovoril,
kadar si preskrbi pojasnil od vlade.

Candussi bere poročila o treh računskih
sklepih, kateri se potrdijo brez ugovora.

Prošnja bračanske občine, o kateri poroča
Winkler, da bi se ji povrnilo stroški za vojaško
ukvartirovanje v letih 1869, 1870 in 1871, se zavrne.

kirji, ki ne zamude nikoli eksplontirati rusko borzo,
in jo imajo še sedaj v rokah.

Cena raznih predmetov se je bila med tem
ponizala, pa ne tako, kakor se je povišal kreditni
rubelj, čegar neposredni upliv se ni razprostiral
čez Petrograd. V drugih centrih zunanje kupčije
se je ponizovala cena po povišanji kurza menjic,
po drugodi pa se cena nij spremenila. Tako se je
narušilo ravnoverje cen, in to je bilo zelo slabo
za tedajno kupčijo n. pr.: v daljni guberniji je
kdo kupil žito nevede v povišanji rublja po stari
ceni, v Petrogradu ga je moral veliko ceneje pro-
dati in torej trpeti izgubo.

Od tu naprej je državna banka jenjala pod-
pirati tudi kurz menjic, in nasledek je bila reak-
cija na denarnem trgu, pogoji škodujoči kupčiji so
izginili, kapitalisti nijso dobivali več premije za
prevod svojih kapitalov iz Rusije, kapital predvi-
gaje se iz enega trga na drugi je mogel ravnati
se po občem zakonu visote procenta in zavarovalne
premije, in ker sta v Rusiji oni in ta višje od zu-
najnih, so lahko prihajali zunanji kapitali na ruski
trg in dajali sredstva za strojenje teh mnogih že-
leznic, narejenih od tega časa. Jeli so zunaj Rusije
kupovati vsak papir, posebno metalike, in če pri-
tok zunajnih kapitalov nij popravil menjičnega
kurza, vidi se le, kako zelo jih je tu treba. Pritok
kapitalov pa zadržuje nasilni kurz papirnega rub-
lja, treba bi ga bilo odpraviti, pa to je sedaj še
nemogoče, ker bi vsa država preveč izgubila, kakor
je pokazala skušnja 1863. l. (Dalje prih.)

Cestnemu odboru komenskemu se dovoli odlog
2 let, da povrne deželnemu zalogu posojenih 2000 gl.
in se odbije prošnja za denarno pomoč za prede-
lanje ceste po Rahotnici. (Poročevalec Faganel.)

Po predlogu peticijskega odseka (poročevalec
Benardelli) sklene zbor: I. Cesta mej Verso
in Medejo je uvrščena mej skladovne; II. Cestnemu
odboru karminskemu se dovoli iz deželnega zaloga
denarna pomoč za nov most čez potok Idrija
(Judri) v znesku 8000 gl.; — 3000 gl. se bode
plačalo leta 1873 in 5000 gl. pa l. 1874, ako do-
kaže cestni odbor, da je zadosti členu VII. dež.
postave 24. nov. 1868.

O prošnji cestnega odbora cerkljanskega, da
se mu izbriše dolg 2000 gl., katere je prejel pred-
plačno iz deželnega zaloga, prestopi se na dnevni
red, ker nij dokazal, da je zadostil postavnim za-
htevam. (Poročevalec dr. Žigon.)

Isti poročevalec dr. Žigon predlaga v imenu
peticijskega odseka, naj se dovoli cestnemu odboru
karminskemu denarna pomoč 1000 gl., da kupi
neko bišo v Medani, da se na dotičnem mestu
skladovna cesta razširi. Potrjeno. — Dalje bere
dr. Žigon poročilo peticijskega odseka o prošnji
nekaterih kraških občin, da bi se jim dovolila že-
nitvanska davščina in oblast dala določevati čas
grozdne trgatve. Po dotičnem predlogu se prestopi
o tej prošnji na dnevni red.

Winkler poroča o peticiji Ivana Gruntarja
iz Kobarida za preuredbo razsodbe dež. odbora,
s katero se mu odreka na podlagi starešinstvenega
sklepa pravica do uživanja občinskih zemljišč. V
poročilu razvija peticijski odsek razloge, zaradi
katerih meni, da se je utegnila pritožniku krivica
goditi z odborovo razsodbo in priporoča tedaj od-
boru, naj preiskuje dotične dejanske razmere še
enkrat in naj potem po okoliščinah izda morda
novo razsodbo.

Pajer, poročevalec odbora o tej zadevi, oči-
vidno žaljen po odsekovu cenzuri, zagovarja odbo-
rovo razsodbo, katera se naslanja na starešin-
stveni motivirani sklep in na županovo poročilo.
Predlaga, naj se o tej pritožbi prestopi na dnevni
red. Na to daljša razprava med Pajer-jem in
Winkler-jem. — Pri glasovanju ustanejo samo de-
želni odborniki za Pajer-jev predlog — in sprejme
se odsekovi z večino glasov. — S tem sklepom je
dal zbor že v drugič nekako nezaupnico deželnemu
odboru.

Prošnja podpornega društva za dijakke na
rudarski akademiji v Leobnu za denarno pomoč
— se zavrne. (Poročevalec Benardelli.)

Peticija mirenke in sovođenske županije, da
se vrstí cesta, katera drži od Volčjedrage skozi
Bukovino, Renče, Bilje, Miren, Sovodnje do Rubij-
skega kolodvora mej skladovne, se odstopi dež.
odboru, da to stvar preišče in potem poroča v
prihodnji seji.

Dež. glavar naznanja predlog dež. odbora
da bi se zastran posušenja kobariških močvirjev
sklenila dež. postava.

Ker nij ta stvar denes na dnevnem redu,
predlaga Pajer, naj se pripozna njena nujnost
in naj se jo izroči političnemu odseku v obravnavo.
Obvelja.

H koncu interpeluje Del Torre vlado zakaj
nij še potrjena v lanskí sesiji sklenena postava,
s katero se naklada davščina na prosto pašnjo
čebel, ki se iz ene občine prinesejo v drugo. Ces.
komisar obljubi odgovoriti v eni prihodnjih sej.

Dež. glavar sklene sejo in napove, da bode
prihodnja v sredo 4. decembra o 5. uri zvečer.

Dopisi.

Iz Prage 30. nov. [Izv. dop.] V stostolp-
nej Pragi, v kateri je družbinsko življenje oživljeno,
ko malokje drugje, kjer ima vsak stan po dva,
tri društva, pogrešali smo dosedaj vendar še sre-
dišča za mnogobrojno tu bivajoče južne Slované.
Živo je bilo sicer takovo središče uže nekoliko let
čisteno, zavoljo česar so 1868. leta hrvatski štu-

dentje sklicali v češko akademsko čitalnico vse
južne Slované na posvet; toda vse se je razbilo
zavoljo prenapetosti posameznih strank. Letos pa
so se zopet nekateri Slovenci in Hrvatje poprijeli
te ideje ter sklicali shod vseh južnih Slovanov
pretečeno sredo 28. t. m. in takoj vprvič se je sešlo
56 členov vseh štirih narodnostij; izmed katerih
je največ poslušalcev na tukajšnjih visokih šolah.
Vesolja je tu človeku srce igralo, videčemu, kako
se je brat družil bratu, kako so si prijateljsko po-
dajali desnice in se nasprotno zagotavljali, da,
akoravno bivajo daleč od svoje domovine, je ven-
dar njihova glavna težnja za njo se truditi, njej
vsak vse svoje sile darovati; pripomnilo se je več-
krat, da, akoravno nekateri tu iščejo svoj obstanek,
vendar morajo vedno ostati zvesti svojem narodu
i vse svoje dejanje in nehanje v njegovo korist
osredotočiti; onim pa, ki so prišli v oddaljeno za-
metropolo Slovanstva razglašeno Prago se izobra-
ževati, se je pokladalo na srce, naj pridobljen si
vednosti rabijo netoliko v korist človeštva, negoli
v korist svojega naroda in Slovanstva v obče.

Z veliko marljivostjo so se vršili na to raz-
govori v kakovosti snujočega se društva i večina
nazočih je bila teh misli, da mora društvo biti,
ako ne strogo literarno, vendar izobraževalno,
enako našim čitalnicam, samo s tem razločkom,
da se njegov delokrog značno razširi. Na to se
je volil osnovalni odbor, kateri ima nalogo na pod-
lagi predidocih posvetovanj, vsled katerih bo dru-
štvo imelo popisujoče ude po vseh južnoslovan-
skih deželah, sestaviti v najkrajšem času pravila.

Iz dosedaj povedanega je razvidno, da bo
društvu jako lahko vsestransko uspešno delovati,
ako bodo od njega izvoljeni odbor in vse družbe-
nike sploh vodili tisti nazori, kateri so bili pri
osnovalnej skupščini izraženi. Dvomljivost je sicer
pripuščena, nego kdor ve, kako človek na tujem
bivajoč, od naroda z njim mislečega in čutečega
odločen še le do dobrega spozna, kako ga mora
ljubiti, da bode verjel, da ne bo samo pri besedah
ostalo. Geslo novega društva, katerega imena Vam
dosedaj še prijaviti ne morem, je mnogo obetajoče:
„vse za domovino, omiko in svobodo!“ — Po tem
bo uravnano vse njegovo delovanje.

Da Vam pa v kratkem načrtam tudi njegov
delokrog, naznanjam Vam predhodno določeni na-
men društva, kateri obstoji: v zbliževanju južnih
Slovanov med soboj in z drugimi Slovani posebej,
v plememtej zabavi v materinem jeziku pri navlašč
zato napravljenih besedah, v znanstvenih preda-
vanjih za družbenike in končno, ako bode bla-
gajnično stanje društva pripuščalo, v izdavanji let-
nih sporočil, zvezanih ob enem z almanahom.

Vse važnije sklepe in določbe bo društveni
odbor prijavljal v glavnih narodnih organih, za
katere so bili pri osnovalnej skupščini pripoznani:
„Slov. Narod,“ „Obzor,“ „Zastava“ in „Svoboda.“

Ker se dá skoro z matematično gotovostjo
trditi, da se bo število južnih Slovanov v Pragi
vedno množilo, razvidno je, da je bilo takovo društvo
vsakakor potrebno in da utegne postati pod do-
brim vodstvom jako koristna naprava, posebno,
ako ga bodo tudi drugi izobraženi južni Slovani
ne le z dopisovanjem, nego tudi s pristopanjem
za ustanovne in podorne ude podpirali, česar se
od njih vsakakor nadejamo; naši bratje Čehi pa
se bodo tudi gotovo veselili tega koraka, ker je
en čin za dozdevno uresničenje slovanske vz-
ajemnosti. —

Politični razgled.

O velikem ministerskem posvetu,
ki je bil pod cesarjevim predsedstvom oni teden,
pripovedujejo glasovi, da ministre nij zadovoljil.
Cesar je baje terjal, naj mu ministri razložo no-
tranji, na kar ti nijso bili pripravljeni.

Češki deželni poslanci so odgovorili na
poziv kneza Auersperga priti v sedanji deželni zbor,
s tem, da so poslali dva poslanca v zbor, ki sta izročila
predsedniku posebno izjavo, v kateri na novo po-

udarjajo terjatve češkega naroda in njegovo trpljenje pod krivicami, katera mu nemške vlade prizadevajo.

Iz Prage se dunajskemu listu telegrafira: Francozsko poslanstvo na Dunaji je zapovedalo enemu tukajšnjemu knjigotržcu, od vseh v knjigarstvu na svitlo prišlih brošur in del slavjanskih in čeških zadevah, stanu in slovstvu, ali so tiste v nemškem, slovanskem ali ruskem jeziku pisane, po enem iztisu mu na Dunaj poslati.

Slovanski poslanci v šlezijemskem zboru niso volili za državni zbor. Deželni zbor nij dovolil subvencije 500 gld. nasvetovane za kmetijsko društvo v Tešin-u, na kar je Cinciala ostro govoril, deželni glavar ga je zavrnil.

„Borba Slovanov v Avstriji“ Pod tem naslovom piše belgradski „Iztok“ članek, v katerem razkazuje kako je povsod denes edino le narodnost središče vse politične borbe. Da avstrijski Slovani ne zmagujejo, je krivo ker niso edini, ker Čehi tirajo pasivno opozicijo, mali Slovenci se pa ločijo od njih in na svojo pest v rajhsrat lazijo.

Razne stvari.

* (Včerajšnja seja kranjskega deželnega zbora) je trajala celih 5½ ur. Politične zanimljivosti je bil protivladni govor dr. Zarnika za odpravo §. 82 vladnega načrta učiteljske postave (da bi vlada imela pravico sama odstavljati učitelje!) in pa posvet o podpori slovenskega gledališča, pri kateri priliki je Kromer pokazal staro strastno sovraštvo do slovenščine in ga je pobijal dr. Zarnik. Sploh je bilo debatiranje jako živo. Govorili so še pri tej seji (deloma po večkrat): dr. Bleiweis, dr. Razlag, Irkič, Kramarič, Svetec, Murnik, Dežman, Apfaltrern, Pintar in Costa. Več prihodnjič.

* (Beseda v ljubljanski čitalnici) na spomin Preširnov v nedeljo 1. decembra je nas prav zadovoljila, posebno petje in predavanje g. dr. Bleiweisa o Preširnovi zapuščini. Pevci so peli izvrstno in so morali ponavljati zlasti Stritar-Ipavčevo kantato „Na Preširnovem domu.“ G. skladatelj napeva tej kantati in mnogo po vsem Slovenskem znanih pesnj dr. Ipavec je bil ta večer v naši sredi in v čitalnici po petji viharo pozdravljen in na oder poklican. — Ker bode g. dr. Bleiweis to kar je ta večer o Preširnovi zapuščini govoril, ali vsaj material svojega govora gotovo književnosti izročil, omejamo se samo povedati: da on ugovarja onim, ki trdijo da bi bila Preširnova zapuščina požgana, trdi, da je vsa zapuščina, ki obstoji iz rokopisov nekaterih slovenskih (zdaj že tiskanih) in nemških pesnj, ter iz korespondencij, v njegovih rokah. Te poslednje so zanimive, ker dokazujejo (kakor je govornik dobro sam poudaril), da je bil Preširen (zanimalo nas je slišati da predsednik čitalnice tako izgovarja, ne pa Prešern) središče tedajnega literarnega slovenskega prizadevanja.

* (Ljubljanska hranilnica) je pri glavni skupščini, ki je bila te dni, sklenila, mero obresti povišati in sicer tako, da bode plačevala za vložen denar po 5, za izposojen pa zahtevala 6 procentov.

* (Prijeteljem petja) v Ljubljani moremo naznanjati, da je upanje, ka pride slavni pevec Scaria še enkrat v Ljubljano kot gost.

* (A potekarski gremium) za vse Kranjsko se je konstituiral in za predsednika volil g. Biršica, za podpredsednika pa g. Vilhelma Mayer-a.

* (Ljutomerska čitalnica) naznanja, da bode 8. in 26. decembra napravila besedo z govori, petjem, deklamacijami in tombolo. Vljudo se vabijo udje in drugi. Odbor.

* („Slovanska beseda“) v Gradci v nedeljo zvečer 8. decembra bode imela „Slovanska beseda“ v Gradci svoj drugi občni zbor. Zarad važnosti točk, ki stoje na dnevnem redu, se je na-

dejati obilnega udeleževanja. — Posebno naj pokažejo g. slavjanski dijaki, ki so pri vsem napadanju tega društva od nekterih strani vendar le udje tega društva, da jim je bolj mar se udeleževati občnih zborov, kakor nekterim kričačem, ki se menda iz principa nečejo udeleževati občnih zborov slavjanskih vseučiliščnikov.

„Slov. besede“ tajnik.

* (Doneski za „podpiralno zalogo slovanskih vseučiliščnih dijakov v Gradci.“) Dalje so darovali: Gosp. Martin Valenčak, c. kr. profesor v Mariboru 5 gld.; g. A. Abram, c. kr. davkarski nadzornik v Mariboru 5 gld.; iz pušice, ustanovljene v celovški čitalnici v podporo graških slov. vseuč. dijakov od 15. oktobra do 17. novembra 3 gld.; kot čisti donesek tombole pri zadnji veselici 17. novembra v celovški čitalnici 9 gld. 40 kr. Srčno se za te doneske zahvaljuje Odbor.

(Novi odbor se je 24. t. m. konstituiral in je izvolil prof. Kreka za predsednika stud. Tomanovića za podpredsednika, prof. Bidermanna za denarničarja in stud. Simoniča za tajnika.)

* (Iz Sokolovskega) se nam piše: Preteklo nedeljo 24. listopada 1872 so si nekateri fanti hoteli posebno veselico pri sv. T. narediti. Ker so pa pozabivši božjo službo in večernico v letošnji redki kapljici iskali, so njo tudi popoldne ob četrti uri našli. Začel se je tako nagli boj, da je v petih minutah nek fant, edini sin premožnih starišev take rane dobil, da je drugi dan umrl, in tretji dan po sodniško razmesarjen, pri mali Nedelji bil pokopan. Zdajni čas, temu v okom priti, se res težko dá dognati. Oštirji si sami dovolijo eno in drugo. — Srenjski predstojniki radi mirujejo. — Duhovniki na prižnici so hitro toženi, ako ostro besedo zoper pregreške svoje okolice govorijo. — Ces. kr. sodnije imajo po takem naj več opravila — ko bi le uspeh za prihodnost dognati mogle, in hudobneže po vrednem spokorile.

* (V Rusiji) hodi na svitlo 337 časopisov in sicer 285 v ruskem, 40 v poljskem, 30 v nemškem, 15 v estonskem, 6 v francoskem, 3 v hebrejskem, 2 finskem in 4 v raznih drugih jezicah. Da bi se rusko časopisje ogromno pomnožilo, ko bi vlada vsakega svobodnega gibanja tako neusmiljeno ne zatirala, o tem nij dvombe.

Delniško društvo „Národna tiskarna“,
v Ljubljani.

VIII. izkaz o vplačilih na delnice
„Národne tiskarne“.

(I. izkaz je v št. 42. in 43., II. v št. 64., III. v št. 75., IV. v št. 90., V. v št. 102., VI. v št. 116. [in 117.], VII. v št. 128. letošnjega tečaja.)

Do konca tega meseca vplačali so na svoje delnice:

A. Vse.

Gospod dr. Čuček Josip pri sv. Lenartu.

„ Firbas Franjo v Pragi.

Gospod dr. Gregorič Alojzij v Ptui.

„ Gerbič Franjo v Zagrebu.

„ Hohn Hugon v Ljubljani.

„ Kadilnik Franjo v Ljubljani.

„ Kušar Josip v Ljubljani.

„ Mandele Anton v Loki.

„ dr. Mosché Alfons v Ljubljani.

„ Obreza Adolf v Cerknici.

„ Pfeifer Viljem na Krškem.

„ dr. Pavlič Valentin v Velikovecu.

„ Rapoc Franjo v Mariboru.

„ Skaza Franjo v Šmarji.

„ dr. Srnc Josip v Brežicah.

„ Sovan Ferdo v Ljubljani.

„ Sovan Franjo ml. v Ljubljani.

„ Špendal Eranjo v Kranji.

„ Šerbicelj Matej v Celovcu.

„ Tanšič Hugon Viljem v Šmarji.

„ Tobias Joan v Ptui.

„ Wegschaid Hugon v Ptui.

„ Žagar Karel v Ljubljani.

B. Tri obroke.

Gospod Štrucelj Juraj v Velikih Laščah.

Pri vplačevanju poslednjega obroka dostavili so nekateri p. n. delničarji, naj se jim pošljejo **delnice**. Ti in vsi p. n. delničarji sploh naj blagovolé vzeti na znanje, da delnice šenijsko narejene, ker tiskarni nij bilo moč izgotoviti jih, zaradi posebnih priprav, katerih treba za tako imenitnejše delo.

V Ljubljani 30. dan novembra 1872.

Peter Grasselli,

blagajnik delniškega društva
„Národna tiskarna“.

Listnica opravištva. G. A. D.... v Bitinji. Poravnano. Bila je pomota. Vi ste naročeni — kakor pišete — do 31. t. m.

Babeta Kogl,

na narodnem trgu h. št. 32,

priporoča svojo štacuno s cerkvenim blagom, s pristavkom, da vsa naročila tega obrta (bodisi novo ali popravljane) — kolikor se le dá — po nizki ceni prejmlje. Omeniti mora pa tudi, da nij prevzela štacune od Celcer-ja, ki je v njeni hiši stanoval, ter da nima ž njim prav nobene kupčije; blago in kupne cene so temu najboljši dokaz. (240—1)

Franč Žizek,

doktor vsega zdravoslovja, operateur itd.,
stanuje (226—6)

v **Gradci, Maifredygasse Nr. 4.**
Ordinira od 8.—9. in od 3.—4. ure.

RAZGLAS

zarad štipendije v korist dijakom višjih tehničnih učilišč.

Od 4 štipendij, ki jih je društvo tukajšne hranilnice ustanovilo v korist na Kranjskem rojenim dijakom višjih tehničnih učilišč, je od šolskega leta 1872/73 dalje — ena z letnim dohodkom 157 gld. 50 kr. a. v. izpraznjena.

Prošnje za podelitev te štipendije, s priloženim rojstnim in krstnim listom, s šolskimi spričali in z dokazom potrebnosti in lepega vedenja naj se oddajo do

8. decembra t. l.

ravnateljstvu hranilnice.

Ravnateljstvo hranilnice

v Ljubljani, 20. novembra 1872.

(237—3)